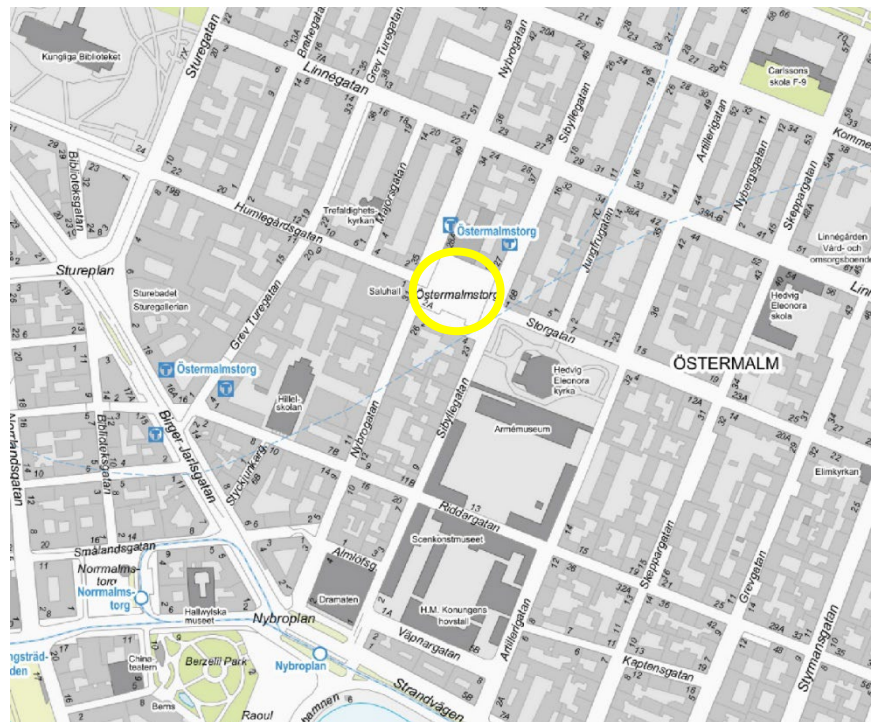

Samrådsredogörelse Detaljplan för del av Östermalm 2:118 m.fl. Östermalmstorg i stadsdelen Östermalm, Dp 2023-08343

Stadsbyggnadskontoret

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
start.stockholm/detaljplaner

Innehåll

Inledning	3
Förslagets syfte och huvuddrag.....	3
Sammanfattning av samrådet	3
Föreslagna förändringar.....	5
Sammanfattade synpunkter	6
Allmänt om samrådet och planprocessen.....	6
Allmänt om planförslaget	7
Arkitektur och gestaltning.....	13
Kulturmiljö	15
Park, natur och vatten.....	16
Trafik	16
Teknisk försörjning.....	19
Miljö- och klimataspekter	22
Övriga frågor	22
Remissinstanser utan synpunkter	28
Sammanvägt ställningstagande	28

Inledning

Förslagets syfte och huvuddrag

Detaljplanens syfte är att möjliggöra för uppförande av restaurang- och kioskbyggnader med tillhörande funktioner inom allmän platsmark. Byggnadernas utformning och placering ska ske med hänsyn till att torgets kulturhistoriska värden omhändertas samt främja en öppen och flexibel yta med folklivet i fokus. Planen syftar även till att fastställa Östermalmstorg som torg, salutorg.

Planförslaget ger stöd för uppförande av två nya byggnader på torget i form av en restaurang och kiosk med tillhörande funktioner inom allmänplatsmark. En större byggnad för restaurangendamål föreslås placeras i den nordöstra delen av torget och en mindre kioskbyggnad i den sydvästra delen av torget.

Sammanfattning av samrådet

Hur samrådet bedrivits

Plansamråd för aktuell detaljplan pågick mellan den 16 januari och 16 februari 2024. Information om samrådet skickades ut enligt sändlista till remissinstanser och berörda sakägare enligt fastighetsförteckningen.

Samrådsförslaget visades i Tekniska Nämndhuset, på Fleminggatan 4, i Fyrkanten och på stadsbyggnadskontorets hemsida. Annons om samråd och samrådsmöte publicerades i lokaltidningen Mitt i Östermalm lördagen den 20 januari 2024. Samrådsmöte, i form av öppet hus, hölls tisdagen den 30 januari 2024 i Tekniska nämndhuset där cirka 30 personer närvarade.

Huvudsakliga synpunkter

Under samrådsperioden inkom det totalt 98 yttranden till stadsbyggnadskontoret. Dessa yttranden berörde framförallt kulturmiljö, arkitektur och gestaltning, Östermalmsgrillen och planläggning av befintliga tunnelbaneanläggningar.

Från Länsstyrelsen inkom inga synpunkter utifrån Länsstyrelsens prövningsgrunder. Länsstyrelsen delade stadsbyggnadskontorets bedömning om att detaljplanens genomförande inte kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap. miljöbalken och anslutande bestämmelser.

Från övriga remissinstanser inkom synpunkter om planläggning av befintliga tunnelbaneanläggningar, kulturmiljö samt arkitektur och gestaltning. Från de privatpersoner som yttrade sig under samrådsperioden inkom synpunkter om Östermalmsgrillen,

byggnadernas storlek, arkitektur och gestaltning samt torgets utformning.

Sammanvägt ställningstagande

Östermalmstorg är idag en viktig målpunkt i stadsdelen och är ett av Stockholms innerstads mest utpräglade salutorg.

Stadsbyggnadskontoret bedömer utifrån Östermalmstorgs roll i Stockholms centrala läge, dess goda tillgång till allmänna kommunikationer och det höga flödet av människor att torget har förutsättningar att utvecklas som målpunkt med nya stadskvaliteter både för boende i stadsdelen och för tillfälliga besökare. Kontoret ser därför positivt till att torget tillförs stadskvaliteter i form av en restaurang och en kiosk. Kontoret bedömer att förslaget kan stärka ett rikare stadsliv, staden och stadsdelens identitet samt attraktionskraft i enlighet med stadens övergripande stadsbyggnadsmål att utveckla goda offentliga miljöer.

Med Östermalmstorgs historiska värden med anor från 1600-talet ser stadsbyggnadskontoret positivt på att detaljplanen fastställer torget historisk bärande grundfunktion som salutorg och torgets fria siktlinje längs med torgets axel.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att byggnadernas storlek, 85 respektive 31 m², för restaurang och kiosk är rimliga i förhållande till torgets yta samt intressena att bevara torgets kulturhistoriska värden och dess siktlinjer. Kontoret bedömer att Saluhallens och torghandelns roll i stadsrummet kan bevaras samt allmänhetens tillgång till torget genom flexibla och öppna ytor.

Förslagets gestaltning bedöms förhålla sig till platsens historiska sammanhang och rumsliga kvaliteter samtidigt som de svarar mot dagens uttryck och behov. Stadsbyggnadskontoret avser därför studera gestaltning aspekter djupare inför granskning men behålla det övergripande arkitektoniska uttrycket.

Under samrådet framkom frågor gällande påverkan på befintliga tunnelbaneanläggningar och planläggning av befintliga tunnelbaneanläggningar. Frågorna kommer undersöka djupare i dialog med Trafikförvaltningen inför granskning för att säkra tunnelbanans anläggningar och en långsiktigt god markhushållning.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att föreslagna förändringar innebär en lämplig avvägning mellan olika intressen.

Föreslagna förändringar

Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet kommer följande frågor att studeras vidare:

- Planläggning av befintliga tunnelbaneanläggningar ses över. Planförslagets eventuella konsekvenser avseende åtkomlighet och påverkan på befintliga tunnelbaneanläggningar undersöks och hanteras efter behov.
- Bebyggelsens övergripande arkitektoniska uttryck bibehålls men studeras vidare avseende takutformning, fasadmateriäl, kulör och transparens.
- Alternativ placering av restaurangbyggnaden i nordligare läge studeras.
- Utvecklad beskrivning av avfallshanteringen och växtklädda tak tas fram.

Sammanfattade synpunkter

Nedan redovisas sammanfattningar av de synpunkter som inkom under samrådet ämnesvis. Stadsbyggnadskontorets kommentarer och ställningstagande redovisas i kursiv stil efter varje ämne. Inkomna synpunkter i ärendet kan återfinnas på stadsbyggnadsexpeditionen i Tekniska Nämndhuset, på Fleminggatan 4.

Allmänt om samrådet och planprocessen

En privatperson framför att det generellt i Stockholms planer saknas ritningar/illustrationer som visar förslag under vintersäsongen och/eller kvällar och att det bör vara ett krav för att visa mer realistiska illustrationer.

Green Krejaren 21 AB hänvisar till att enligt 4 kap. 32§ PBL får en detaljplan inte vara mer detaljerad än som bedöms med planens syfte. Detta framförs som särskilt viktigt när det gäller offentliga utrymmen och skall ses i skenet av Stadsbyggnadsnämndens beslut där det framhålls i ett särskilt uttalande att "... planbestämmelserna ska utformas på ett generellt sätt som medger flexibilitet och framtida behov som exempelvis fler uteserveringar".

Lantmäterimyndigheten framför att fastighetsrättsliga konsekvenser behöver förtydligas i planbeskrivningen avseende gemensamhetsanläggningar, ledningsrätter, servitut och ansvarsfördelning.

Trafikförvaltningen önskar ta del av en redovisning av tillkommande laster samt sektioner där byggnadernas placering ovan tunnelbanans anläggning redovisas. *Trafikförvaltningen framför* att sektionerna ska visa att planerade byggnader inte påverkar tunnelbanans anläggning negativt och att betongkonstruktionerna är åtkomliga för nödvändiga åtgärder.

Exploateringskontoret framför att torget fortsätta ska vara i stadens ägo och är positiva till att ingen fastighetsbildning krävs för detaljplanens genomförande.

Exploateringskontoret framför att överenskommelse om exploatering mellan nämnder ska tecknas mellan fastighetsnämnden och exploateringsnämnden innan detaljplanens antagande.

Exploateringskontoret påpekar att exploateringskontoret inte ska drabbas av några kostnader med anledning av detaljplanens framtagande eller syfte.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret noterar inkommen synpunkt om att det generellt i staden uppfattas finns en saknad av vinter/kväll

illustrationer av stadens planförslag. I planarbetet utgår Stadsbyggnadskontoret alltid från att visa aktuella illustrationer som tydligt framställer den planerade miljön som detaljplanen möjliggör. Avseende offentliga rum är illustrationer under sommarhalvåret oftast av intresse då platsens fulla intention kan speglas. Inför granskning kommer förslaget att bearbetas och studeras djupare utifrån vilket det kan bli aktuellt att studera förslaget under olika förhållanden som kvälls- och/eller vintertid.

Stadsbyggnadskontoret delar synpunkten att en detaljplan inte ska vara mer detaljerad än som behövs med hänsyn till planens syfte i enlighet med 4 kap. 32§ PBL. Kontoret bedömer detaljplaneförslagets reglering som förenligt med 4 kap. 32§ för att säkra bebyggelsens lämplighet utifrån detaljplanens syfte.

Stadsbyggnadskontoret kommer se över planbeskrivningen gällande fastighetsrättsliga konsekvenser utifrån Lantmäteriets lämnade synpunkter.

Stadsbyggnadskontoret kommer ta fram aktuellt underlag för att undersöka tillkommande laster påverkan samt åtkomstmöjlighet till tunnelbanans betongkonstruktion för dialog med Trafikförvaltningen inför granskning. Planförslagets bedömda påverkan på tunnelbaneanläggningarna kommer beskrivas utförligare i planbeskrivningen inför granskning.

Stadsbyggnadskontoret noterar att avtal ska tecknas mellan fastighetsnämnden och exploateringsnämnden innan detaljplanens antagande. Kontoret bedömer inte att exploateringskontoret kommer drabbas av några kostnader med anledning av detaljplanens framtagande eller syfte då planavtal är tecknat med fastighetskontoret som bekostar planarbetet samt genomförande av detaljplan.

Allmänt om planförslaget

Stockholm stadsmuseum anser de föreslagna byggnadernas storlek om 85 m² respektive 31 m² för restaurang och kiosk som rimliga i förhållande till torgets yta. Båda komplementbyggnaderna bedöms vara placerade så att de inte inkräktar på torgets historiska mittaxel vilket är avgörande för påverkan på torgets kulturhistoriska värde. Stockholm stadsmuseum framför att platsen för den nya kioskbyggnaden i sydvästra delen är sedan länge ianspråktagen av en befintlig kiosk och bedöms som lämplig. Placering av den nya restaurangbyggnaden i nordöstra delen av torget bedöms också som lämplig ur kulturmiljösynpunkt.

Samfundet S:t Erik och en privatperson anser att inga byggnader av permanent karaktär ska möjliggöras på torget. Fyra privatpersoner anser att det inte ska möjliggöras för en restaurang på torget.

Samfundet S:t Erik och privatpersonerna anser att byggnaderna inte ska tillåtas på torget utifrån att det privatiserar den allmänna platsen, både genom ytan som byggnaderna tar upp men också framtida uteserveringar samt att torget över tid belamras med olika behov kopplat som privatiserar ytan.

Samfundet S:t Erik och tre privatperson framför att inga byggnader bör möjliggöras på torget och menar att det inte finns något behov av nya serveringar på torget. *Fyra privatpersoner* anser att det inte ska möjliggöras för en restaurang på torget utifrån områdets redan stora utbud. *Samfundet S:t Erik och privatpersonerna* lyfter vikten att bevara torget som en öppen och flexibel allmän plats som viktigare i sammanhanget. *Två privatpersoner framför* att mer utrymme för torghandel och mobila/tillfälliga verksamheter bör ges istället.

Trafikförvaltningen anser det som olämpligt att placera tillkommande byggnader ovanpå ovan på tunnelbaneanläggningens betongkonstruktioner utifrån att de alltid ska vara åtkomliga för underhåll och akuta åtgärder.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet tillstyrker förslag till detaljplan med erinran om restaurangbyggnadens placering. *Rådet framför* att torgytan ska hållas så ren och öppen som möjligt. *Rådet* är positiv till förlagen placering av kioskbyggnaden utifrån att den integreras med befintliga träd och därmed bevarar torgets öppenhet. *Rådet* anser förekomsten av en restaurangpaviljong på torget som problematisk men kan accepteras. Restaurangbyggnaden anses av *rådet* vara placerad för nära torgets axel. *Rådet* menar att en placering närmare det nordöstra hörnet skulle ha en mindre inverkan på torgets öppenhet. Restaurangbyggnaden bedöms av *rådet* som förhållandevis stor. *Rådet* ser risker med att ytan som verksamheten nyttjar successivt kan komma att öka för att tillgodose olika behov och göra torget stökigt. *Rådet* förespråkar därför att detta noga regleras i avtal med framtida hyresgäst så torgets funktion som en öppen och flexibel mötesplats bibehålls.

En privatperson är kritisk till restaurangbyggnadens storlek och placering längre söderut närmare torgets axel.

Brödernas Group AB och Hotell Östermalmstorg 5 AB motsätter sig till restaurangens placering utifrån den visuella påverkan det har för närliggande aktörer och framför att det inte finns något behov av ytterligare en restaurang på platsen.

Hotell Östermalmstorg 5 AB föreslår alternativ placering av restaurangbyggnaden där byggnaden flyttas västerut så den blir sammankopplad med den nya hotellverksamheten i Östermalmstorg 5. Man menar att den placeringen skapar en bättre anslutning till hotellrestaurangen som förenklar verksamhetens behov genom

samnyttjande av hotellets faciliteter samt att det döljer det mindre visuellt attraktiva ventilationstornet.

Green Krejaren 21 AB är kritiska till restaurangbyggnadens placering utifrån påverkan för nuvarande restaurangens (Brödernas) uteservering. *Green Krejaren 21 AB* anses att restaurangbyggnadens placering behöva justeras genom att egenskapsgränsen flyttas söderut i syfte att inte inskränka på möjligheterna till uteservering för befintliga och kommande restauranger vid torgets norra sida.

En privatperson är kritisk till förslaget påverkan för den befintliga verksamheten "Brödernas" uteservering. Privatpersonen anser att restaurangens placering kommer leda till att Brödernas uteservering måste tas bort och föreslår att staden ändrar placeringen på den föreslagna restaurangen för att säkerställa den befintliga restaurangverksamhetens behov.

Östermalms Grill AB, ägare till Östermalmsgrillen och många privatpersoner framför kritik till att Östermalmgrillens yta minskas utifrån att föreslagen kioskbyggnad (31 m²) är mindre i jämförelse med Östermalmsgrillens tidigare byggnad (43 m²). *Flera privatpersoner framför* Östermalmsgrillen som värdebärande och uppskattad verksamhet på Östermalmstorg som bidrar till liv, rörelse och ökad trygghet på torget och önskar att verksamheten är kvar i samma omfattning.

Östermalms Grill AB, ägare till Östermalmsgrillen och många privatpersoner framför att kioskbyggnaden ska utökas till att bli minst lika stor som den nuvarande byggnaden (43 m²) eller större. *Östermalms Grill AB* önskar en större byggnad närmare 50 m² för att möjliggöra vidare utveckling av verksamheten.

Östermalmsgrillen uppfattas redan idag av flera *privatpersoner* som trång och en mindre byggnad framförs inte kunna inrymma samma verksamhet. *Östermalms Grill AB* föreslår att en byggnad med mått om cirka 6x7 meter kan uppföras utan påverkan på torgets axel och närliggande träd. *Ett antal privatpersoner framför* förslag på att minska restaurangbyggnaden och utöka kioskbyggnad för Östermalmsgrillen. *Två privatpersoner framför* att torget är tillräckligt stort för att hantera en större byggnad för Östermalmsgrillen utan att ha en större inverkan på torget platsmässigt.

Östermalms Grill AB, ägare till Östermalmsgrillen och ett flertal privatpersoner framför ett flertal aspekter som motiverar verksamhetens behov av större yta. Innefattade att upprätthålla goda arbetsmiljöer för personalen, personalutrymmen, livsmedelshygien, förvaringsutrymmen för god lagerhantering, möjlighet till servering inomhus samt minskad miljöpåverkan från transporter. *Flera privatpersoner framför* framförallt att byggnaden för

Östermalmsgrillen måste utökas för att inrymma sittplatser inomhus för gäster, vilket lyfts bidrar till att skapa ett levande torg under hela året. En större verksamhet framförs även skapa större kundunderlag som kan bidra till stadslivet. *En privatperson* menar att kiosken är för liten för att kunna tillgänglighetsanpassas.

Östermalms Grill AB, ägare till Östermalmsgrillen och två privatpersoner framför att det bör tillåtas källare i kioskbyggnaden för att tillgodose Östermalmsgrillens behov. *Östermalms Grill AB och ägare till Östermalmsgrillen framför* att marken under inte kopplad till tunnelbanan vilket anses göra det möjligt att anlägga källare utan påverkan på tätskiktet.

Östermalms Grill AB och ägare till Östermalmsgrillen framför att om staden vill ha en hållbar byggnad över tid som är attraktivare och lättare att hyra ut bör stadsbyggnadskontoret överväga en större yta.

Två privatpersoner är kritiska till kioskbyggnadens placering utifrån att ett träd i den södra trädraden fällas.

Två privatpersoner föreslår alternativ placering av kioskbyggnaden till sydöstra delen av torget mot Sibyllegatan i höjd/linje med restaurangen. Man menar att föreslagen placering framför bidrar till ett mer balanserat nyttjande av torget, skapar en synergieffekt mellan de nya tillkommande byggnaderna och undviker att ett träd behöver fällas i den södra trädraden.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret kommer inför granskning att ta fram aktuellt underlag för att undersöka planförslagets eventuella påverkan på tunnelbanans befintliga anläggningar och för en dialog med Trafikförvaltningen i frågorna. Planförslagets påverkan på tunnelbaneanläggningen kommer sedan beskrivas utförligare i planbeskrivningen inför granskning.

Beträffande synpunkter om att ett träd tas bort för kioskbyggnadens placering bedömer Stadsbyggnadskontoret det som motiverat utifrån torgets helhetsverkan. Trädet som föreslås tas bort har i tidigare trädinventering bedömts ha måttlig vitalitet och det bedöms kunna skapas bättre förutsättningar för befintliga träd att frodas. Byggnadens indragna placering inom trädraden bedöms även som gynnsam ur kulturmiljösynpunkt samt för att gynna torgets övriga funktioner.

Stadsbyggnadskontoret delar inte synpunkter om att det inte finns behov av att uppföra en restaurang- och kioskbyggnad på torget. Stadsbyggnadskontoret bedömer funktionerna (restaurang och kiosk) som värdbärande i att bidra till ett levande och varierat stadsliv. Genom deras olika karaktärer bidrar de till ett varierat

folkliv på torget under längre delar av dygnet och året. Funktionerna restaurang och kiosk bedöms även som förankrade till platsens identitet och värden utifrån att de varit del av Östermalmstorg som plats sedan 1900-talets andra hälft. Det finns även ett politiskt intresse att utreda möjligheten för restaurang- och kioskbyggnad som stadsbyggnadskontoret verkar utifrån.

Kritik framförs om att detaljplaneförslaget minskar Östermalmsgrillen och kioskbyggnaden anses vara för liten för Östermalmsgrillens verksamhet. Gällande synpunkter att kioskbyggnaden är för liten för Östermalmsgrillen framför Stadsbyggnadskontoret att detaljplaneprocessen och detaljplanen inte hanterar eller styr vilken verksamhetsutövare som kommer bli hyresgäst i respektive föreslagna byggnad. Vem som blir hyresgäst i respektive byggnad hanteras efter detaljplaneprocessen genom fastighetskontoret som kommer förvalta och hyra ut de kommande byggnaderna på torget. Vid planläggning bevakar Stadsbyggnadskontoret att bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen samt intresset av en god helhetsverkan. Utifrån platsens förutsättningar och värden bedömer stadsbyggnadskontoret föreslagna byggnadernas storlek som lämpliga för deras respektive funktion.

Stadsbyggnadskontoret delar inte synpunkten om att kioskbyggnaden är för liten och restaurangbyggnaden för stor. Gällande att kioskbyggnaden är för liten och bör göras större bedömer Stadsbyggnadskontoret byggnadens storlek som lämplig utifrån dess avsedda funktion som kiosk. En kiosk bedöms traditionsenligt vara en liten byggnad av mindre karaktär (ca 15 m²). En byggnad uppförd i större omfattning än förslaget (31 m²) bedöms inte vara förenligt med karaktären och kvaliteterna av en kiosk. Kioskbyggnadens storlek utgår från intresset att tillföra två olika funktioner, karaktärer och stadskvaliteter på torget, en restaurang och en kiosk. Kioskbyggnadens storlek är anpassad för att inrymma vad som bedöms som en större kioskverksamhet med möjlighet till några enkla sittplatser inomhus. Restaurangbyggnadens storlek (85 m²) bedöms som lämplig utifrån att möjliggöra en restaurangverksamhet av mindre karaktär i relation till torgets yta. Båda byggnadernas storlek utgår från att tillgodose de funktionella behoven i relation till att bevara torgets kulturhistoriska värden, siktlinjer, Saluhallens och torghandelns roll i stadsrummet samt bevara allmänhetens tillgång till torget genom att bibehålla flexibla och öppna ytor.

Stadsbyggnadskontoret delar inte synpunkten om att kioskbyggnaden är för liten för att uppnå de myndighetskrav som ställs inom ramen av en kioskverksamhet. Angående synpunkten att

kioskbyggnaden är för liten för att uppnå tillgänglighetskrav anser Stadsbyggnadskontoret att tillgänglighet till och i kiosken för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga har bevakats i planlösningsanalys av båda byggnaderna och kommer fortsättas bevakas i kommande process.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet och Samfundet s:t Erik framför oro över risk att verksamheterna successivt kommer växa utåt och ta över resterande öppna ytor på torget över tid. Stadsbyggnadskontoret delar synpunkten att det är viktigt att bevara de öppna ytorna på torget. I planarbetet har därför förutsättningen varit att verksamhetens behov, som exempelvis förråd och avfallshantering, ska lösas inom respektive byggnad och byggnadernas storlek har anpassats utifrån detta. Stadsbyggnadskontoret kommer fortsättningsvis bevaka frågan i detaljplaneprocessen.

Stadsbyggnadskontoret delar inte synpunkten att källare bör tillåtas för kioskbyggnaden för att undvika påverkan på trädens växtbäddar i den södra trädraden som trafikkontoret iordningställer.

Stadsbyggnadskontoret tackar för förslag på alternativ placering av kioskbyggnaden. Stadsbyggnadskontoret bedömer föreslagen kioskbyggnads placering som passande och kommer utifrån nuvarande förutsättningar inte undersöka alternativ placering inför granskning. Byggnadens indragna placering inom trädraden bedöms som gynnsam ur kulturmiljösynpunkt. Byggnadens placering utgår från tidigare byggandes placering och placeringen bedöms minska byggnadens uttryck samt skymmer inte vyer över det öppna torget och mot saluhallen. Anslutningen till Nybrogatan och Humlegårdsgatan med stora folkflöden skapar också bättre förutsättningar för verksamheten.

Beträffande förslag på alternativ placering samt synpunkter om restaurangbyggnadens placering framför Stadsbyggnadskontoret att restaurangbyggnadens placering syftar till att skapa en starkare koppling till de naturliga flödena längs mittstråket och torgets folkliv. Genom att föreslagen byggnad ligger i liv med befintliga fasadliv längs Sibyllegatan och Storgatan förhåller sig byggnaden till torgets viktiga siktlinjer. Kontoret bedömer därav restaurangbyggnadens placering i nordöstra delen av torget som lämplig. Kontoret kommer studera möjligheten till alternativ placering av restaurangbyggnaden inom den nordöstra delen av torget inför granskning och därefter fastställa placeringen utifrån torgets olika värden.

Stadsbyggnadskontoret delar inte synpunkten om restaurangbyggnadens påverkan för befintliga verksamheters möjlighet till uteservering utifrån dess placering. Utifrån

detaljplanen bedömer stadsbyggnadskontoret att det fortsättningsvis kommer finnas goda möjligheter för uteservering likt torgets förutsättningar innan den tillfälliga saluhallen uppfördes och den norra trädraden fälldes för biljetthallens tätskiktsbyte. Kontoret förmedlar att ytor för befintliga samt kommande verksamheters uteservering hanteras genom tillståndprocesser via trafikkontoret och polisen, inte i detaljplaneprocessen.

Arkitektur och gestaltning

Stockholms stadsmuseums samlade bedömning av detaljplaneförslaget är att föreslagna komplementbyggnader är reglerade i plan på ett sätt som är tillfredsställande ur kulturhistorisk synvinkel varför aktuell detaljplan kan tillstyrkas. Gestaltungsmissigt anser museet det välgörande att byggnaderna får ett enhetligt utförande med likadan takutformning. Museet vänder sig däremot mot förslaget med att belägga takytorna med sedum. Torget utgör en värdebärande komponent i den klassiska stenstaden omgiven av 1800-tals bebyggelse, sedumtak hör inte hemma i den här miljön.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet tillstyrker förslag till detaljplan med erinran om restaurangbyggnaders gestaltning. Rådet uppskattar genomsiktligheten i byggnaden, men upplever det utkragande takets utformning som för stort och kraftigt. Hörnpelarnas placering i fasadliv uppfattas begränsa den transparenta upplevelsen av byggnaden och rådet framför att det bör undersökas hur hörnen kan bearbetas för ökad öppenhet. Rådet framför att valet av fasadmaterial behöver studeras ytterligare. Rådet ser att det finns osäkerheter gällande valet av omålat trä som fasadmaterial utifrån hur materialet åldras och om det då harmonierar med bebyggelsen runt Östermalmstorg.

Samfundet s:t Erik anser att byggnadernas gestaltning avseende glasade, genomsiktliga paviljonger inte är realistiska att genomföra utifrån att man samtidigt ska uppnå verksamhetsbehov. Samfundet framför att icke bygglovspliktiga åtgärder från de som kommer driva verksamheten mycket troligt kommer tillkomma vilket skulle ge motsatt resultat.

En privatperson framför att både restaurangen och kiosken är mycket snyggt utformade med sina platta och utskjutande taksprång som man kan sitta under ute.

En privatperson är kritisk till byggnadernas moderna utformning och menar att gestaltningen istället bör utgå mer från Saluhallen. Restaurangbyggnadens tak framförs framförallt som för dominant.

En privatperson är kritisk till byggnadernas gestaltning som anses se ut som bensinstationer och framför att gestaltningen betraktas som fantasilös och bryter mot den gamla stadsbilden runt Östermalmstorg. Privatpersonen framför att det skulle vara både vackrare och mer funktionellt med en grill som ser ut som en paviljong, så även för "Lisa på troget".

En privatperson framför önskemål om att det tas fram ett helhetligt gestaltningsprogram bör utvecklas för Östermalmstorg som täcker alla aspekter, inte bara de två nya byggnaderna utan även bänkar, marknadsstånd, cykelställ, avspärrningar m.m. Privatpersonen framför att alla bör bli tvungna att följa inte bara principer eller idéer, utan mycket specifika, genomtänkta och enhetliga krav. Dessutom framförs att det bör finnas en process för att säkerställa att leverantörer, restaurangoperatörer osv. följer gestaltningsprogrammet året runt. Gestaltningsprogrammet för Strandvägskajen lyfts som exempel.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret noterar önskemål om att ett helhetligt gestaltningsprogram bör tas fram för Östermalmstorg. Stadsbyggnadskontoret framför att utformning av allmän platsmark sker utanför detaljplaneprocessen och regleras inte i detaljplanen. I trafikkontorets genomförandebeslut (24 april 2023) för upprustningsprojekt har en gestaltningsbeskrivning tagits fram som beskriver torgets utformning. Kontoret framför den inkomna synpunkten till aktuell förvaltning för kännedom och vidare hantering.

Rörande kritik om att byggnaderna ges en modern utformning vill Stadsbyggnadskontoret framföra att den övergripande tanken med utformningen är att bebyggelsen ska relatera till sin omgivning, samspela med den befintliga miljöns arkitektur och kulturvärden samtidigt som de svarar mot dagens uttryck och behov. Stadsbyggnadskontoret kommer att studera gestaltningen djupare inför granskning men behålla det övergripande arkitektoniska gestaltningsgreppet. Byggnadernas takutformningen, fasadmateriell och genomsiktighet studeras djupare och regleras i detaljplanen efter behov.

Gällande Stadsmuseets synpunkt att takytorna beläggs med sedum framför Stadsbyggnadskontoret att vegetationsbeklätt tak bedöms som den mest lämpade lösningen för tillkommande byggnader dagvattenhantering för att inte ytterligare ianspråkta torgyta. Kontoret framför att detaljplanen inte reglerar att byggnaderna ska utformas med sedumtak, därav kan andra lämpliga lösningar tillämpas.

Kulturmiljö

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Stockholms stadsmuseums samlade bedömning av detaljplaneförslaget är att föreslagna komplementbyggnader är reglerade i plan på ett sätt som är tillfredsställande ur kulturhistorisk synvinkel och tillstyrker aktuell detaljplan.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet ser positivt på att planförslaget bevarar torgets fria siktlinje längs med torgets axel Storgatan/Humlegårdsgatan och att torgets grundfunktion respekteras. Förekomsten av en restaurangpaviljong på torget anses av rådet som problematisk men kan accepteras.

Hyresgästföreningen Östermalm framför att de inte har något att erinra mot så länge det planerade uppförandet av restaurang- och kioskbyggnader sker inom ramen för de regler som gäller inom riksintresset. *Hyresgästföreningen instämmer* i att torget har kulturmiljövärden och en viktig historisk betydelse som del i stadsstrukturen i sin funktion som salutorg och marknadsplats. *Föreningen framför* också att det har stor betydelse hur den fysiska miljön formas när behovet av förändring och utveckling av Östermalmstorg är aktuellt och stödjer planens syfte som b.la. tagit fasta på att "*utformning och placering ska ske med hänsyn till torgets kulturhistoriska värden och främja en öppen och flexibel yta med folklivet i fokus*".

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret noterar lämnade synpunkter och kommer fortsätta bevaka de kulturhistoriska värdena i bearbetning av planförslaget och införa regleringar i detaljplan när det bedöms som nödvändigt för att säkra planens lämplighet.

Fornlämningar

Länsstyrelsen lämnar rådgivande synpunkter gällande fornlämningar. Inom södra delen av planområdet ligger fornlämning L2015:7789. Lagskyddet gäller även för områden kring en fornlämning, i det så kallade fornlämningsområdet enligt 2 kap. 2 § kulturmiljölagen. Det innebär att det kan krävas tillstånd för markingrepp även utanför själva fornlämningen. Detta bör förtydligas i planbeskrivningen. 2 kap. 10 § kulturmiljölagen ersätter inte kravet på tillstånd.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret noterar Länsstyrelsens rådgivande synpunkt gällande fornlämningar. Kontoret kommer förtydliga

planbeskrivningen gällande fornlämningar utifrån Länsstyrelsens råd.

Park, natur och vatten

Park och grönområden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden framför att om träd i den södra trädraden behöver fällas kan länsstyrelsen behöva kontaktas då träd kan omfattas av det generella biotopskyddet allé.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret tackar för Miljö- och hälsoskyddsnämndens framförda information. Kontoret bedömer inte att träd i den södra trädraden omfattas av miljöbalkens generella biotopskydd för allé utifrån att trädraden inte bedöms utgöra en allé utifrån förordningens (1998:1252) definition. Detta då träden inte är placerade "längs en väg eller det som tidigare utgjort en väg eller i ett i övrigt öppet landskap" som förordningen definierar.

Trafik

Motortrafik, Gång- och cykeltrafik och kollektivtrafik

Trafikkontoret anser att planförslaget inte innebär några markant förändring av gatunätet inom eller kring planområdet och bedöms därför inte förändra framkomlighet eller trafiksäkerhet för något trafikslag. Trafikkontoret framför att då planarbetet pågår parallellt med trafikkontorets upprustning av Östermalmstorg är det viktigt med en fortsatt nära dialog angående behov av eventuella anpassningar i upprustningsprojektet.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret noterar Trafikkontorets yttrande och deras önskan om fortsatt dialog under detaljplanarbetet.

Tillgänglighet

Trafikkontoret anser att planförslaget inte innebär några markant förändring av gatunätet inom eller kring planområdet och bedöms därför inte förändra framkomlighet och tillgänglighet för något trafikslag. Trafikkontoret framför att då planarbetet pågår parallellt med trafikkontorets upprustning av Östermalmstorg är det viktigt med en fortsatt nära dialog angående behov av eventuella anpassningar i upprustningsprojektet.

Green Krejaren 21 AB framför att det är av vikt att planförslaget tar hänsyn till både befintliga och tillkommande verksamheternas behov av varutransporter. Vändplanen på Nybrogatan framförs ha

potential att utvecklas och kan tillsammans med infartsväg och nyttjande av befintligt garage sannolikt förse ett ökat behov av varutransporter till de norra delarna av torget. *Green Krejaren 21 AB föreslår* att de två träd i trädraden mot Sibyllegatan tas bort för mer ändamålsenligt nyttjande av marken.

Brödernas Group AB och Hotell Östermalmstorg 5 AB anser att förslaget inte tar tillräcklig hänsyn till befintliga verksamheter. *Brödernas Group AB och Hotell Östermalmstorg 5 AB är kritiska* till och motsätter sig till angiven placering av träd i den kommande återplanteringen av trogets norra trädrad samt restaurangbyggnadens placering utifrån påverkan på deras befintliga verksamhet. Trädens och restaurangens placering framförs som olämpliga utifrån påverkan för tillgängligheten och framkomlighet för leveranser, sophämtning m.m. till verksamheterna, vilket är viktigt att bevaka för att en regelrätt verksamhet skall kunna bedrivas.

Brödernas Group AB framför att det bredvid Brödernas restauranglokal finns ett garage som brukas för avfallshantering och parkering. Givet den nuvarande placeringen av främst två träd kommer tillgängligheten för avfallshantering begränsas, om ens fortsatt vara möjligt givet att träden anses komma blockera den väg som krävs för avfallstömningens framkomlighet. Därtill anses också leveransmöjligheterna av restauranglokalens nödvändigheter samt utrymningsmöjligheterna bli starkt begränsade.

Brödernas Group AB framför att de tillsammans med närliggande aktörer hittat en hållbar lösning för att upprätthålla framkomlighet av leveranser, avfallshantering och räddningstjänst som måste tillgodoses därefter. Projektplanen anses inte ta hänsyn till befintliga verksamheters behov vilket anses tala för att placeringen av framförallt träden är felaktig och oberättigad.

En privatperson önskar att det ska finnas en leverans och vänd zon utanför restaurangen "Nybroe" i saluhallen mot Nybrogatan.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Beträffande synpunkter om torgets trafikförhållanden och att träd ska tas bort utifrån påverkan för befintliga verksamheter avseende möjligheter att tillgodose tillgänglighet, framkomlighet för leveranser, sophämtning m.m. framför Stadsbyggnadskontoret att den slutliga utformningen av torget inte hanteras och regleras genom detaljplan. Det är stadens trafikkontor som ansvarar och har rådighet för den slutliga utformningen av allmän platsmark och därav torget. Stadsbyggnadskontoret har inte rådighet och bedömer det inte som lämpligt att styra utformningen till beskriven nivå i

detaljplan utifrån intresset av långsiktigt god markanvändning och behovet av flexibel utformning för att tillgodose framtida ändrade behov.

Stadsbyggnadskontoret delar inte framförda synpunkter att planförslaget innebär försämrade förutsättningar för befintliga verksamheters möjlighet att tillgodose tillgänglighet, framkomlighet för leveranser, sophämtning m.m. Kontoret framför att detaljplanen inte bedöms innebära ändrade förutsättningarna från torgets redan bestämda trafikförhållanden i Trafikkontorets upprustning av Östermalmstorg. Kontoret bedömer att planförslaget inte leder till försämrade förutsättningar för befintliga verksamheter att tillgodose deras behov. Utifrån blivande trafikförhållanden efter trafikkontorets upprustning av Östermalmstorg framför Stadsbyggnadskontoret att det kommer finnas en angöringsgata norr om den kommande trädraden som kan användas för angivna ändamål precis som innan trädraden fälldes för genomförande av tätskiktsreoveringen.

Utifrån att användningen torg omfattar normal fordonstrafik motsvarande det som ingår i användningen gata bedömer kontoret att detaljplanen i sig inte utgör hinder för anpassning av torgets utformning avseende trafikförhållanden för ändrade och framtida behov. Restaurangbyggnadens placering bedöms inte utgöra ett hinder i frågan utifrån dess avstånd till befintlig bebyggelse och placering söder om den tillkommande trädraden i torgets norra del.

Återplanteringen av trädraden är inte en del av planförslaget utan del av Trafikkontors genomförandebeslut om upprustning av Östermalmstorg som fattades i Kommunfullmäktige 24 april 2023. Trafikkontoret genomför nu upprustningen utifrån genomförandebeslutet, arbetet planeras vara klart till sommaren 2025.

Angående önskemål om leverans och vänd zon utanför restaurangen "Nybroe" på Nybrogatan framför Stadsbyggnadskontoret, utifrån blivande trafikförhållanden efter trafikkontorets upprustning av Östermalmstorg, att det är tillåtet att stanna på gågatan för lastning och lossning. Det är så det fungerar för resterande verksamheter längre söderut på Nybrogatan. En vändplats är utrymmeskrävande och anses inte som möjligt vid Nybroe utan att flera av de befintliga träden skulle påverkas.

Stadsbyggnadskontoret förmedlar inkomna synpunkter till stadens trafikkontor som ansvarar för utformningen av trafikförhållanden inom allmän platsmark för vidare hantering.

Teknisk försörjning

Vattenförsörjning, spillvatten

Stockholm vatten och avfall (SVOA) lämnar synpunkter om befintliga VA-ledningar utifrån trafikkontorets upprustning av torget. *SVOA framför* att den brandpost som föreslås tas bort i Nybrogatan i den VA-ritning som tagits fram av Trafikkontoret måste ersättas i nytt läge. *SVOA framför* att konflikter verkar uppstå med befintliga VA-ledningar rörande föreslagen placering av pollare. Det framförs också att typen av markbeläggning över befintliga VA-ledningar måste samordnas med SVOA. Gällande VA-försörjning lämnas också synpunkter rörande anslutning av VA-serviser till byggnaderna.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret noterar Stockholm vatten och avfalls synpunkter och förmedlar dessa till Trafikkontoret för hantering inom pågående upprustningen av Östermalmstorg.

Dagvatten

Stockholm vatten och avfall (SVOA) ställer sig positiv till anläggande av gröna tak men vill understryka vikten av genomtänkt utformning och skötsel för att undvika föroreningsläckage från taken.

Miljö- och hälsoskydds nämnden (MHN) föreslår att en planbestämmelse som reglerar gröna tak som ekosystemtjänst avseende dagvattenhantering införs på plankartan. *MHN framför* att planbeskrivningen bör kompletteras med beskrivning av hur de gröna taken behöver utformas avseende mäktighet för att möjliggöra fördröjning enligt stadens åtgärdsnivå.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret delar inte Miljö- och hälsoskydds nämndens synpunkt att en planbestämmelse som reglerar vegetationsklädda tak som ekosystemtjänst avseende dagvattenhantering bör införas på plankartan. Kontoret framför att det enligt dagens lagstiftning saknas stöd för reglering av vegetationsklädda tak för annat än estetiska skäl. Kontoret bedömer också inte att det finns särskilda förhållanden eller skäl att reglera funktionen med bestämmelse om utförande (b) för lokalt omhändertagande av dagvatten utifrån att det utesluter framtida lämpliga lösningar.

Dagvattenutredningen och planbeskrivningen kompletteras inför granskning med beskrivning av hur de gröna taken behöver utformas avseende mäktighet för att möjliggöra fördröjning enligt stadens åtgärdsnivå.

El/Tele

Ellevio framför att det finns lokalnät (11 kV och 0,4 kV) inom planområdet. *Ellevio framför* att befintliga ledningar samt kabelskåp måste beaktas vid genomförande av planen. *Ellevio framför* att det finns kapacitet i befintlig elnätstation i närheten av planområdet.

Ellevios områdesansvarig önskar tidig dialog avseende planens elförsörjning kopplat till planens genomförande. *Ellevio lokalnät framför* att de önskar bli kallade till ledningssamordning vid genomförande av planen.

Ellevio framför att åtgärder i *Ellevios* befintliga anläggningar utförs efter beställning till *Ellevio* samt bekostas av beställare.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Gällande beaktning till befintliga ledningar m.m. framför Stadsbyggnadskontoret att dessa frågor hanteras och bevakas inom trafikkontorets pågående upprustning av Östermalmstorg som färdigställer anslutningspunkter för kommande byggnader.

Stadsbyggnadskontoret noterar och förmedlar inkommen information och önskemål från Ellevio till trafikkontoret och byggaktören (fastighetskontoret) som kommer ta kontakt om förutsättningarna ändras vid genomförandet av planen.

Energiförsörjning

Stockholm Exergi framför att det finns befintliga fjärrvärme- och/eller fjärrkylaledningar inom planområdet. Enligt nuvarande underlag bedöms ledningarna inte påverkas av vare sig kioskyggnadens eller restaurangens placering.

Svenska kraftnät framför att de har ett pågående projekt inom planområdet för kabelförbindelse mellan Danderyd och Skanstull och framför att ingen pågående eller planerad verksamhet får utföras på sådant sätt att kabelns funktionalitet eller allmänhetens säkerhet riskerar att störas. *Svenska kraftnät framför* att så länge framförda synpunkter efterlevs har *Svenska kraftnät* inga invändningar till planförslaget. *Svenska kraftnät framför* att vidare behöver planering och projektering ske i samråd med Svenska kraftnät.

Svenska kraftnät framför att det av underlaget inte bedöms finnas någon risk för påverkan på Svenska kraftnäts tunnelanläggning. *Svenska kraftnät framför* att i fallet att vibrationsalstrande arbeten skulle förekomma (pålning, spontning, bergschakt) ska godkännande erhållas av Svenska kraftnät. *Svenska kraftnät framför* att de inom kontrollprogrammet för grundvatten för Svenska kraftnäts tunnelanläggning önskar samråd angående grundvatten om

bortledning av grundvatten kommer ske i samband med arbetena för den nya detaljplanen på Östermalmstorg.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret noterar att Stockholm Exergis befintliga ledningar inom planområdet inte bedöms påverkas av det nuvarande planförslaget. Kontoret tar kontakt med Stockholm Exergi i kommande arbete om planförslaget ändras på ett sätt som bedöms kunna påverka Stockholm Exergis frågor.

Stadsbyggnadskontoret noterar Svenska Kraftnät bedömning att nuvarande planförslag inte anses medföra någon risk för påverkan på Svenska kraftnäts tunnelanläggning. Kontoret kommer bevaka Svenska Kraftnäts anläggning i kommande planarbete och införa regleringar i plankartan vid behov.

Stadsbyggnadskontoret bedömer inte att vibrationsalstrande arbeten eller bortledning av grundvatten kommer bli aktuellt för detaljplanens genomförande. Kontoret förmedlar Svenska Kraftnäts önskan om samråd i vidare planering och projektering vid genomförande av detaljplanen till byggaktören (fastighetskontoret).

Avfallshantering

Stockholm vatten och avfall (SVOA) framför att avfallshanteringen bör utredas närmre för att säkerställa hämtfordons framkomlighet för att omhänderta avfall från planerad kiosk –och restaurangbyggnad. För att kunna granska avfallslösningen önskar SVOA att det till granskningskedet finns mer detaljerad information om hur avfallshanteringen är tänkt att fungera för att säkerställa en långsiktigt fungerande, trafik- och arbetsmiljösäker lösning tas fram.

Stockholm vatten och avfall (SVOA) framför att angöringsplatserna ska vara anpassade efter storleken på aktuella hämtfordon. Tömning får inte hindra övrig trafik. Behov av lastplats/p-förbud ska hanteras i tidigt skede så att hämtfordon får bra möjlighet att angöra utan konkurrens med andra parkerade fordon.

Stockholm vatten och avfall (SVOA) framför krav gällande dragvägens längd, lutning och beläggning. SVOA framför också krav gällande fättavskiljare för verksamheterna och vikten att redan nu planera för dess placering samt behov och krav för angöring vid tömning.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret noterar att SVOA efterfrågar ytterligare information om hur avfallshanteringen är tänkt att fungera för

kommande verksamheter i föreslagen restaurang- och kioskbyggnad. Förslaget utgår från att avfallshanteringen för respektive verksamhet hanteras inom respektive byggnad i sopskåp. Planbeskrivningen kommer inför granskning förtydligas gällande verksamheternas avfallshantering.

Angöring för hämtfordon utgår från angöringsmöjligheterna som tillskapas utifrån trafikkontorets upprutning av Östermalmstorg. En angöringsficka kommer uppföras mot torget längs Sibyllegatans norra del i nära anslutning till restaurangbyggnaden. Angöring till Kiosken nås via lokalgatan längs torgets södra fasad. Fettavskiljare till verksamheterna beaktas och installeras i upprutningen av troget i förberedelse för byggnaderna.

Miljö- och klimataspekter

Hållbarhet och klimat

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (MHN) framför betydelsen att bevara befintliga fullstora träd i så stor utsträckning som möjligt utifrån deras förmåga till temperaturreglering kopplad till krontäckningsgrad, eftersom det tar lång tid att driva upp nya fullstora träd med stora kronor.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret noterar Miljö- och hälsoskyddsnämndens framförda information om befintliga trädets värde för temperaturreglering. Planförslaget innefattar fällning av ett befintligt träd för att möjliggöra kioskbyggnadens placering inom trädraden vilket bedöms som fördelaktigt ur kulturmiljösynpunkt samt för torgets helhet sett till funktion och användning. Befintligt träd som föreslås fällas för att frigöra placering av kioskbyggnaden har i trädinventering framtagen av trafikkontoret (2022-08-10) bedömts ha måttlig vitalitet. Genom att ta ner ett träd bedöms det också kunna skapas bättre förutsättningar för övriga befintliga träd att frodas.

Övriga frågor

Plankartan

Stockholm Stadsmuseum framför att plankartan behöver ses över då Sibyllegatan och Nybrogatan är betecknade med fel namn i deras norra sträckning.

Trafikförvaltningen anser att grundkartan är svårtydd och bör ses över, exempelvis gällande gatunamn.

Ett antal privatpersoner framför att det är fel att benämna den mindre byggnaden som "kiosk" i planförslaget då man menar att den befintliga verksamheten "Östermalmsgrillen" inte är en kiosk.

Trafikförvaltningen noterar att staden inte är stringent i planläggningen av tunnelbaneanläggningar och önskar en vidare dialog om val av planbestämmelser. *Trafikförvaltningen framför* att en otydlig planläggning riskerar att skapa hinder för god kollektivtrafikförsörjning och skada tunnelbanans anläggning.

Lantmäterimyndigheten och Trafikförvaltningen anser att tunnelbana, både befintlig och planerad ny tunnelbana, ska planläggas med användningsbestämmelse "T" och inte med markreservat.

Lantmäterimyndigheten anser att tunnelbanan ska planläggas med användningsbestämmelse "T" och inte med markreservat, både befintlig och planerad ny tunnelbana. Lantmäterimyndigheten anser att tunnelbaneanläggningens karaktär inte ryms inom vad som är avsett med markreservat. *Lantmäterimyndigheten framför* att enligt Boverket används inte markreservat för trafik- och väganläggningar inom allmän plats, utan att markreservat är till för allmänna anläggningar på kvartersmark. Generellt ska markreservat enligt Boverket användas för att säkerställa komplement till en anläggning, inte säkerställa själva anläggningen.

Tunnelbaneanläggning är en egen användning och anläggning. som inte kan ses som komplement till en annan anläggning utan anläggningens utförande utgör ett fullständigt ianspråktagande.

Lantmäterimyndigheten framför att med användningsbestämmelse (t.ex. kvartersmark med T) kan rätten för tunnelbanan säkras vid lantmäteriförrättning genom prövning av officialservitut och/eller fastighetsbildning. *Lantmäterimyndigheten framför* att det inte är säkert att lantmäterimyndigheten kan bilda ett servitut genom myndighetsbeslut (officialservitut) för de utrymmen som planläggs med markreservat.

Trafikförvaltningen framför att tunnelbanan ska planläggas med användningsbestämmelse "T" utifrån att anläggningen är en egen användning och inte utgör en del av allmän plats med kommunalt huvudmannaskap.

Exploateringskontoret, Lantmäterimyndigheten och Trafikförvaltningen framför att plankartan behöver förse med höjdangivelser (både övre och undre begränsning) för tunnelbanans anläggningar för att förtydliga vilket område som är avsett för tunnelbanans anläggning.

Trafikförvaltningen framför att plankartan behöver förse med schaktdjupsbestämmelser för användningen inom allmän plats (torg samt kiosk och restaurang).

Lantmäterimyndigheten framför att inom del av planområdet finns en befintlig ledningsrätt för starkströmsledning. I plankartan har markreservat för tunnelbana under mark (z₂) avsatts som sammanfaller under mark med ledningsrättsområdet. Om ledningsrätten är tänkt att fortsätta gälla framför *Lantmäterimyndigheten* att det behövs bestämmelsen för tunnelbanan begränsas i djupled så att den inte krockar med ledningsrättsområdet.

Lantmäterimyndigheten undrar varför inte hela torget ingår i planområdet. Den del av torget där underliggande tredimensionell del av Krejaren 2 är belägen ingår inte i planområdet. Det innebär att ett mindre område av stadsplan Pl 7526 lämnas kvar, vilket försvårar tolkningen av planbestämmelserna för platsen.

Lantmäterimyndigheten och Exploateringskontoret undrar varför markreservat är planlagt med beteckning "z" istället för "t".

Lantmäterimyndigheten framför att det hittills varit brukligt i Stockholm att planlägga markreservat med "t" och inte med "z" som i det här planförslaget. Lantmäterimyndigheten undrar varför "z" används i denna plan. Markreservat "z" används vanligen för fordonstrafik, dvs motsvarande allmän plats GATA.

Exploateringskontoret framför att "z" normalt är beteckningen för allmän fordonstrafik och att "t" kan vara en lämplig beteckning i stället.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret kommer se över grundkartan inför granskning och åtgärda de fel som finns.

Stadsbyggnadskontoret delar inte synpunkten att det är fel att benämna den mindre byggnaden som "kiosk" i planförslaget utifrån detaljplanens syfte att möjliggöra för en kioskbyggnad på torget.

Stadsbyggnadskontoret noterar att Lantmäterimyndighetens och Trafikförvaltningens har annan ståndpunkt än staden till reglering av tunnelbanans befintliga anläggningar utifrån att tunnelbaneanläggningen framförs ska planläggas med användningsbestämmelse "T" istället för markreservat.

Stadsbyggnadskontoret kommer undersöka vidare hur tunnelbanans anläggningar bör reglering i detaljplanen inför granskning utifrån vad staden bedömer som lämpligast för att säkra god markhushållning och tunnelbanans anläggningar långsiktigt.

Gällande Lantmäterimyndighetens fråga om varför inte hela torget ingår i planområdet besvarar Stadsbyggnadskontoret att området innefattar 3D-fastighet som utifrån nuvarande tekniska begränsningar inte är möjliga att planlägga genom 3D-reglering i

enlighet med föreskrifterna BFS 2020:5 och samtidigt uppfylla tydlighetskravet i PBL. Området utgör en mindre och isolerad del av stadsplan Pl 7526 vilket Stadsbyggnadskontoret bedömer gör att tolkningen av planbestämmelserna fortsatt kommer vara tydliga.

Angående Lantmäterimyndighetens och Exploateringskontorets fråga varför markreservat är planlagt med "z" istället för "t" besvarar stadsbyggnadskontoret att kontoret följer Boverkets allmänna råd (2020:6) om redovisning av reglering i detaljplan i vilket markreservat för spårtrafik anges betecknas med "z".

Utformning av Östermalmstorg

Stockholms stadsmuseum och rådet till skydd för Stockholms skönhet är kritiska till vändplanen i torgets nordvästra del. Rådet till skydd för Stockholms skönhet framför vändplanen som problematisk utifrån att den anses ta en allt för stor andel av torgets yta och bör utgå. Vändplanen tar den yta i anspråk som utgör naturlig placeringen av torghandeln, i anslutning till saluhallen och det större flödet av människor på Nybrogatan. Torghandeln har en viktig funktion för torget och hamnar ofördelaktigt i det skuggiga läget och låga flödet av förbipasserande. Rådet anser att en annan lösning till vändplan bör utredas.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet framför att torgytan ska hållas så ren och öppen som möjligt. Rådet anser att utsmyckning med bl.a. större blomsterurnor på torget ger ett plottrigt intryck och att grönskan bör vara striktare arrangerat för att bättre passa in på det axiala torget.

Två privatpersoner anser att Östermalmstorg bör omvandlas och utformas till en park, grön oas, med mer träd, gräs, blomrabatter och en fontän. Karlaplan lyfts som ett fint exempel som förebild för utformning. En annan privatperson framför att det skulle vara trevligt med mer konst, träd och växter i stora blomkrukor på torget.

Flera privatpersoner framför vikten att bevara Östermalmstorg som en öppen och flexibel allmän plats för alla.

Två privatpersoner framför att det är viktigt att bevara torghandeln och bevara ytor för torghandeln samt andra tillfälliga verksamheter (exempelvis mobila gatukök) samt att det skulle vara trevlig med fler serveringar på torget.

En privatperson anser att det ska finnas mer platser för torghandel och restauranger på torget, att fler uteserveringar längs med Östermalms saluhall byggs in enhetligt samt att det ska finnas säkerhetsstolpar som förhindrar trafik på Nybrogatan.

Privatpersonen anser också att det ska finnas mer grönska, en fontän och mer uteserveringar på torget för verksamheter.

En privatperson framför att tanken med ett öppet torg är utmärkt och med ett gångstråk i mitten. Variationen av markbeläggningen med både de tidigare granitstenarna och ny sten samt smågatsten i kanterna framförs av privatpersonen som estetiskt tilltalande. *En annan privatperson framför* kritik av pollarnas design och val av torgets markbeläggning.

Två privatpersoner framför i gemensamt yttrande förslag på att en lyktstolpe placeras som mittpunkt på torget i äldre stil som knyta an till Östermalmstorgs historia, saluhallen och Hedvig Eleonora kyrka. Lyktstolpen framförs kunna blir en naturlig mötesplats för besökare och ett naturligt blickfång eller landmärke när man på håll närmar sig torget från Humlegårdsgatan och Storgatan. Det framförs också i kompletterande yttrande med historiskt foto att det tidigare funnits en lykta på torget. En lykta i samma stil centralt placerad på det ”nya” torget skulle på ett bra sätt knyta an till torgets historia.

En privatperson framför önskan om att uppföra en permanent informationstavla på torget som visar Östermalmstorgs historiska utveckling för information till Östermalmsbor, besökare och turister.

En privatperson anser att skulpturen ”möte” inte är passande och bör inte placeras på torget. Alternativt förslag av staty av en trojansk häst som hedrar Karl Gerards kamp mot nazismen föreslås och det framförs att Stockholms stad bör utlysa en tävling om utformandet av en staty av en trojansk häst samt bekosta genomförandet av det vinnande förslaget.

Brödernas Group AB och Hotell Östermalmstorg 5 AB är kritiska och motsätter sig till angiven placering av träd i återplanteringen av trogets norra trädrad utifrån den visuella påverkan det har för närliggande aktörer.

Green Krejaren 21 AB, Brödernas Group AB, Hotell Östermalmstorg 5 AB och en privatperson anser angiven placering av träd i återplanteringen av norra trädrad som olämplig utifrån påverkan för deras uteserveringsmöjligheter. *Green Krejaren 21 AB föreslår* att två av de föreslagna nya träden mot Östermalmstorg/Sibyllegatan tas bort alternativt flyttas ut för att säkerställa att den nuvarande restaurangen på Östermalmstorg 5 ska kunna fortsätta ha sin verksamhet med uteserveringar under årets varma månader.

Brödernas Group AB betona att deras restauranglokal redan idag tillhandahåller uteservering på den yta som kommer ianspråkta av trädraden och restaurangbyggnaden. Därigenom tillgodoses redan funktionen på ett sätt som också uppfyller de övriga behoven som tillkommer. *Brödernas Group AB anser* att den föreslagna

restaurangbyggnaden inte kommer kunna uppfylla behoven som ställs för en fungerande verksamhet och därav inte är lämplig.

Hotell Östermalmstorg 5 AB anser att placeringen av cykelställ placerade mitt på torget vara olämplig och alternativ placering föreslås vid vändplanen och mot Sibyllegatans södra del.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret delar inte synpunkten att Östermalmstorg bör utformas till en parkmiljö istället för en torgyta. Kontoret framför att Östermalmstorg är ett historiskt torg med anor från 1600-talet som använts som marknadsplats för torghandel. Detta har gett torget särskilda kulturhistoriska värden och kvaliteter kopplade till torgets långa historia som salutorg.

Stadsbyggnadskontoret bedömer det inte om lämpligt att ändra torgets bärande karaktärsdrag från torg till parkmiljö av vilket detaljplanen fastställer Östermalmstorg som torg, salutorg.

Stadsbyggnadskontoret delar synpunkten att Östermalmstorg fortsättningsvis ska vara en öppen och flexibel allmän plats, varav detta också fastställs i detaljplanens syfte. Gällande omfattning samt ytor för torghandel, uteserveringar samt önskemål att mer tillfälliga verksamheter tillförs på torget framför Stadsbyggnadskontoret att detaljplanen varken styr eller förhindrar att andra funktioner på torget kan uppkomma under förutsättning att de betraktas som lämpliga och förenliga med användningen (torg, salutorg). Detta hanteras i separata tillståndsprövningar efter detaljplaneprocessen och regleras inte i detaljplan. Inom detaljplanen har byggnadernas placering bevakats utifrån att främja bevarande av öppna ytor för att främja en flexibel torganvändning. Därav varför ytor inom vilket byggnaderna får uppföras har reglerats i detaljplanen. Utifrån detaljplaneförslaget bedömer stadsbyggnadskontoret att det fortsättningsvis kommer finnas goda möjligheter för flexibel användning och uteserveringar likt torgets tidigare förutsättningar innan den tillfälliga saluhallen uppfördes och den norra trädraden fälldes för biljetthallens tätskiktbyte. Stadsbyggnadskontoret framför att ytor för befintliga samt kommande verksamheters uteservering hanteras genom tillståndprocesser via trafikkontoret och polisen, inte i detaljplaneprocessen.

Beträffande inkomna synpunkter och önskemål om torgets utformning (innefattande b.la. plantering av träd och övrig möblering av torget) framför Stadsbyggnadskontoret att den slutliga utformningen av allmän platsmark inte hanteras och regleras genom detaljplan. Det är stadens trafikkontor som ansvarar och har rådighet för den slutliga utformningen av allmän platsmark och därav torget. Stadsbyggnadskontoret bedömer det

även inte som lämpligt att styra utformningen till sådan nivå i detaljplan utifrån intresset av långsiktigt god markanvändning och behovet av flexibel utformning för att tillgodose framtida ändrade behov. Trafikkontoret fick i december 2021 uppdraget att rusta upp Östermalmstorg och utreda genom bland annat dialog med allmänheten hur torgets utformning skulle gynna platsen och stadens medborgare. Kommunfullmäktige fattade genomförandebeslut 24 april 2023 om upprustning och ny utformning/gestaltning av Östermalmstorg. Trafikkontoret genomför nu upprustningen utifrån genomförandebeslutet, arbetet planeras vara klart till sommaren 2025. Hela infattningen av upprustningsprojektet och torgets nya utformning går att läsa i handlingar för genomförandebeslutet. Stadsbyggnadskontoret noterar och förmedlar inkomna synpunkter och önskemål gällande torgets utformning till trafikkontoret som ansvarar för den slutliga utformningen av torget.

Remissinstanser utan synpunkter

Följande remissinstanser har lämnat synpunkter utan erinran:

- Trafikverket
- Storstockholms brandförsvaret
- Utbildningsförvaltningen
- Luftfartsverket

Sammanvägt ställningstagande

Från de inkomna synpunkterna har intressekonflikter mellan reglering av befintliga tunnelbaneanläggningar, Östermalmstorgs kulturhistoriska värden, torgets värden som en flexibel och öppen allmän plats, Östermalmsgrillen och den nya bebyggelsen på torget identifieras.

Östermalmstorg är idag en viktig målpunkt i stadsdelen och är ett av Stockholms innerstads mest utpräglade salutorg.

Stadsbyggnadskontoret bedömer utifrån Östermalmstorgs roll i Stockholms centrala läge, dess goda tillgång till allmänna kommunikationer och det höga flödet av människor att torget har förutsättningar att utvecklas som målpunkt med nya stadskvaliteter både för boende i stadsdelen och för tillfälliga besökare. Kontoret ser därför positivt till att torget tillförs stadskvaliteter i form av en restaurang och en kiosk. Kontoret bedömer att förslaget kan stärka ett rikare stadsliv, staden och stadsdelens identitet samt attraktionskraft i enlighet med stadens övergripande stadsbyggnadsmål att utveckla goda offentliga miljöer.

Med Östermalmstorgs historiska värden med anor från 1600-talet ser stadsbyggnadskontoret positivt på att detaljplanen fastställer torget historisk bärande grundfunktion som salutorg och torgets fria siktlinje längs med torgets axel.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att byggnadernas storlek, 85 respektive 31 m² för restaurang och kiosk är rimliga i förhållande till torgets yta samt intressena att bevara torgets kulturhistoriska värden och dess siktlinjer. Kontoret bedömer att Saluhallens och torghandelns roll i stadsrummet kan bevaras samt allmänhetens tillgång till torget genom flexibla och öppna ytor.

Förslagets gestaltning bedöms förhålla sig till platsens historiska sammanhang och rumsliga kvaliteter samtidigt som de svarar mot dagens uttryck och behov. Stadsbyggnadskontoret avser därför studera gestaltning aspekter djupare inför granskning men behålla det övergripande arkitektoniska uttrycket.

Under samrådet framkom frågor gällande påverkan på befintliga tunnelbaneanläggningar och planläggning av befintliga tunnelbaneanläggningar. Frågorna kommer undersöka djupare i dialog med Trafikförvaltningen inför granskning för att säkra tunnelbanans anläggningar och en långsiktigt god markhushållning.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att föreslagna förändringar innebär en lämplig avvägning mellan olika intressen.

Maria Sahlstrand
Enhetschef

Isabelle Lindbäck
Stadsplanerare